

Barbara Kingsolver

Onbeschut

Hoe kan het gebeuren dat twee vijftigers die alles goed hebben gedaan in hun leven toch aan de grond zitten? Willa Knox en haar echtgenoot zijn voorbeeldige ouders en werknemers geweest, maar anno 2015 is van hun carrière, gezin en huis weinig over en dient zich bovendien een presidentskandidaat aan die zij met angst en beven tegemoetzien.

Zo'n honderdvijftig jaar eerder stuit de jonge leraar Thatcher Greenwood op verzet van de autoriteiten als hij zijn leerlingen wil onderwijzen in de ideeën van Charles Darwin.

Zowel Willa als Thatcher gaan de strijd aan met de tijdgeest en komen daardoor in de problemen, maar beiden vinden steun bij een onvermoede geestverwant, de excentrieke biologe Mary Treat.

Barbara Kingsolver, de gelauwerde auteur van de internationale bestseller *De gifhouten bijbel*, is terug met een meeslepende, ingenieuze en humorvolle roman over twee levens in chaotische tijden waarin de toekomst uitermate ongewis is. *Onbeschut* brengt een liefdevolle ode aan de menselijke veerkracht.

'Kingsolver toont zich een meesterlijke verteller die een brede scope combineert met een goed gedoseerde bevlogenheid en een beeldende stijl. In al deze opzichten is *Onbeschut* een nieuw hoogtepunt in haar oeuvre. Wat een heerlijk boek!'

– Jan Donkers in NRC****

'Een grootse, aangrijpende, en emotioneel complexe roman over de betekenis van een veilig huis.' – The New York Times

Barbara Kingsolver

Onbeschut

Vertaald door René van Veen

uitgeverij
ORLANDO

© 2018 Barbara Kingsolver

Oorspronkelijke titel *Unsheltered*

Oorspronkelijke uitgever HarperCollins Publishers, New York

© 2019 Nederlandse vertaling Uitgeverij Orlando bv, Amsterdam en
René van Veen

Published by arrangement with Lennart Sane Agency AB

Omslagontwerp Mariska Cock

© Omslagillustratie The Natural History Museum / Alamy

© Foto auteur Steven L. Hopp

Zetwerk Pre Press Media Groep, Zeist

ISBN 9789493081079

NUR 302

www.uitgeverijorlando.nl

Huis in verval

‘Slopen zou het makkelijkst zijn,’ zei de man. ‘Dit huis is een zootje.’

Dit nieuws drong tot haar door als bloed dat naar haar oren stroomde, als een brul van voorouderlijke boeren die met stenen in de vuist tegenover de aanvaller stonden. Deze man was echter aannemer. Willa had hem laten komen en kon hem ook weer wegsturen. Terwijl hij kennelijk met enig genoegen over zijn diagnose naar haar zootje stond te kijken, wachtte zij tot haar paniek wegtrok. Ze vond iets om te zeggen.

‘Het is geen levend wezen dat je zomaar dood kunt verklaren. Alles wat mis is aan een constructie kan worden vervangen, toch?’

‘Klopt, maar ik bedoel dat bij deze constructie alles vervangen moet worden. Het spijt me. Een fundering ontbreekt totaal.’

Weer die brul tegen haar trommelvliezen. Ze staaarde naar de zwarte overall van de man, bedekt met spinnenwebben die hij had verzameld in de kruipruimte. Petrofaccio heette hij. Pete. ‘Hoe kan zo’n oud huis nou helemaal geen fundering hebben?’

‘Niet het hele huis. Ziet u die aanbouw? Die muren steunen eigenlijk nergens op. En die aanbouw bevangt uw keuken, uw toiletruimtes, alles wat een functioneel huis moet hebben.’

‘Bevat’ en niet ‘bevangt’, dacht ze.

Een van de buurjongens glipte door de achterdeur naar buiten. Zijn blik trof Willa en stuiterde hard terug waarna hij zich door de doolhof aan auto’s in zijn tuin een weg zocht naar de steeg. Hij en zijn broer werkten vooral ’s avonds aan de wagens, schoven elkaar in het licht van verplaatsbare bouwlampen gereedschap toe. Hun ingetogen plagerijen en om de zoveel tijd opklinkende Spaanstalige krachttermen, waarmee ze uiting gaven aan frustratie of vreugde, zweefden door de ramen Willa’s slaapkamer binnen als de avondlijke muziek van een vreemde stad. Ze had niets tegen dit autokerkhof of tegen deze knappe jongens en hun vrienden, die allemaal, alsof het leven zich in een kleedkamer

afspeelde, sportbroekjes en plastic badslippers droegen. Wat er niet deugde, was dat de doodstraf over haar huis werd uitgesproken, waar het hunne er nonchalant bij stond met zijn verzakte dakrand en zijpanelen van vinyl die op lepreuze wijze loslieten. Willa's huis was van steen. Niet van stro of takken, niets wat één enkele windvlaag kon wegvagen.

Ze had haar beurt om iets te zeggen voorbij laten gaan. In de stilte bekeek meneer Petrofaccio met een hoffelijke blik de twee gigantische bomen die hun schaduwen over deze tuin en het halve blok wierpen. Willa keek vanuit haar keuken altijd bewonderend naar dit enorme duo en nam dan aan dat ze even oud als het huis waren, maar ze had niet gedacht dat ze een langer leven beschoren zouden zijn.

‘Ik snap echt niet hoe iemand zoiets kan doen,’ bracht hij uiteindelijk in. ‘Een aanbouw zonder fundering. Een fatsoenlijke aannemer doet zoiets niet.’

Nu ze ernaar keek, leek hij inderdaad rechtstreeks op de grond te rusten met de onderste rijen stenen wiebelig uit het gelid getreden. Een schild van verroest tin strekte zich uit over het puntdak van de tweede verdieping en over de twee etages tellende en kennelijk in elkaar geflanste aanbouw aan de achterkant. Twee lange schoorstenen hielden in tegenovergestelde richting over en scheuren zigzagden als bliksems door de bakstenen muren. Hoezo had ze dit alles niet gezien? Willa was degene die altijd het ergste vreesde bij elke ziekenhuiscontrole van een gezinslid of bij elk telefoontje laat op de avond, zodat geen enkel nieuws hen kon overvallen. Die ochtend was ze echter op zoek gegaan naar een aannemer zonder een echt akelig voorgevoel, vermoedelijk omdat ze aannam dat haar gezin zijn portie tegenslagen wel had gehad.

‘Ik kan u niet vragen het huis te slopen en een nieuw huis te bouwen.’ Willa liet haar handen door haar haar bij de slapen gaan en voelde zich idioot. Handen-tegen-de-slapen was een zenuwtrekje waar ze al een jaar of twintig vanaf probeerde te komen, sinds haar kinderen gezegd hadden dat ze daardoor aan *De schreeuw* moesten denken. Ze stak haar vuisten in de zakken van haar kaki korte broek. ‘We waren van plan het op te knappen en te verkopen om daarna in de buurt van Philadelphia te gaan wonen. We hebben zoveel ruimte niet nodig. Niemand heeft zoveel ruimte nodig.’

Meneer Petrofaccio hield zijn mond over het morele aspect.

‘Maar u zegt dat we het helemaal moeten laten opknappen voordat we het in de verkoop kunnen doen. Ik heb gezien dat een op de vier

huizen in deze stad een bord met TE KOOP heeft. Zegt u dat al die huizen in betere staat zijn dan dit?’

‘Vijfentwintig procent is hoog ingeschat, maar tien procent wel zo’n beetje.’

‘En zijn er ook kopers voor?’

‘Nee.’

‘Nog een reden om dit huis niet te slopen.’ Ze beseftte dat haar redevatatie niet helemaal klopte. ‘Maar weet u, belangrijk is dat we hier nu eenmaal wonen. We hebben ook de gehandicapte vader van mijn man in huis. En onze dochter.’

‘En er is sprake van een baby, geloof ik? Ik zag babyspullen, een bedje en zo. Toen ik op de tweede verdieping het leidingwerk nakeek op scheuren.’

Haar mond viel een beetje open.

‘Sorry,’ zei hij. ‘Om het leidingwerk te inspecteren, moest ik achter het bedje zijn. U zei net dat u eigenlijk kleiner wilt gaan wonen, dus ik vroeg me af hoe dat zat. Dit lijkt me al met al een flinke familie.’

Ze reageerde niet. Pete haalde een zakdoek tevoorschijn, depte zijn gezicht, snoot zijn neus en stopte hem weer in zijn zak. Hij moest het snikheer hebben in die overal van hem.

‘Dat is een heuglijke gebeurtenis, mevrouw,’ zei hij. ‘Een baby.’

‘Dank u. Mijn zoon heeft pas een kind gekregen. We rijden dit weekend naar Boston om de baby te zien en het bedje te brengen.’

Pete knikte bedachtzaam. ‘Met alle respect, mevrouw, maar mensen vragen meestal om een inspectie voordat ze een huis kopen, niet daarna.’

‘We hebben het niet gekocht.’ Het lukte haar net om neutraal te klinken. ‘We hebben het geërfd. We zaten ons in Virginia af te vragen wat we moesten beginnen met een of ander oud herenhuis in New Jersey dat mijn tante me heeft nagelaten toen mijn man volstrekt onverwacht een baan kreeg aangeboden aan Chancel. Op een halfuurtje forenzen slechts. Te mooi om waar te zijn, toch?’

‘Uw man is daar docent?’ Pete sperde zijn neusgaten open, misschien omdat hij geld rook op basis van de algemene misvatting dat academici er warmpjes bij zaten.

‘Op een jaarcontract waarvan het maar de vraag is of het wordt verlengd,’ zei ze om die uit de wereld helpen. ‘Mijn tante heeft dit huis een tijd verhuurd. Ze zat in een instelling in Ocean City.’

‘Gecondoleerd.’

‘Het is al een jaar geleden, dus dat is niet nodig. Zij en mijn moeder zijn een week na elkaar gestorven aan dezelfde zeldzame kanker. Ze waren een tweeling. Negenenzeventig.’

‘Dat is nou toch ook wat. Triest, bedoel ik, maar ook een verhaal voor in een tijdschrift. Van die idiote bij elkaar verzonnen dingen die niemand gelooft.’

Ze liet een ongelukkige lach horen. ‘Ik ben tijdschriftredacteur.’

‘Is dat zo? *Newsweek*, *National Geographic*, zoiets?’

‘Ja, zoiets. Bij een glossy, die prijzen heeft gewonnen. Maar hij is opgeheven.’

Pete klakte zijn tong. ‘Zoiets is nooit leuk om te horen.’

‘Sorry dat ik u hier zo buiten laten staan. Wilt u koude thee?’

‘Nee, dank u. Ik moet aan Elmer naar termietenschade gaan kijken.’

‘Oké.’ Hoewel ze alles wat hij haar had verteld liever meteen vergat, boeide zijn accent Willa. Voor de verhuizing was ze bang geweest dat ze New Jersey-ers zou moeten aanhoren die de *door-a* uitliepen om naar de *shore-a* te gaan, maar South Jersey was vol linguïstische verrassingen. Deze Pete kon alleen uit deze streek komen, was deels zo’n sjacheraar uit Philadelphia die zijn klinkers oprekte, deels een uit Pennsylvania afkomstige Amish of zoiets. Ze keek naar hem terwijl hij de garage aan de rand van de tuin bestudeerde: twee verdiepingen, ouderwetse glasramen, een dikke vacht van klimop. ‘Denkt u dat dat gebouwtje bij ons huis hoort?’ vroeg ze. ‘De akte is niet duidelijk op dat punt.’

‘Dat is niet van u, maar moet het verordeningshuis van het perceel hiernaast zijn.’

‘Het verordeningshuis.’

‘Ja, mevrouw. Toen ze indertijd die percelen verkochten, zaten daar allerlei verordeningen aan vast. Het perceel moest binnen een jaar verbeteringen ondergaan, een eigenaar moest kenbaar maken dat hij daar inderdaad wilde gaan wonen door bomen aan te planten en dergelijke. Lui bouwden dit en ondertussen scharrelden ze het geld voor hun echte huis bij elkaar.’

‘Echt waar?’

‘U kunt er nog een aantal vinden in de stad, allemaal volgens hetzelfde ontwerp. Gebinte als van een schuur, goedkoop en snel. Ik denk dat een of andere kerel indertijd goed verdiend heeft aan die verordeningshuizen.’

‘Over welke tijd hebben we het nu?’

‘Die van Landis,’ antwoordde hij. ‘Nog nooit van Landis gehoord?’

‘Wie was hij? Een of andere projectontwikkelaar?’

‘Indertijd eerder een koning. Toen hij dit land kocht, was het één grote wildernis. Twaalfduizend hectare met alleen maar indianen en weggelopen slaven, dus hij verzoon een enorm plan om met een soort hemel op aarde bewoners te lokken.’

‘Zo’n utopische gemeenschap? U maakt een grapje.’

‘Nee. Boerderijen als uit een plaatjesboek. Hebt u gezien dat de straten hier Plum, Peach, Apple en zo heten? Almond?’ Hij sprak dit uit als *owl-mond*. Ze merkte zijn weerstand tegen samentrekkingen op en zijn voortdurende ‘innetijd’. Had ze haar taperecordertje maar bij zich.

‘Ja, dat heb ik gezien. Als mijn dochter de hond heeft uitgelaten, heeft ze altijd trek.’

Pete lachte. ‘Dat lijkt me een gezonde meid. Mijn dochters willen altijd alleen maar zure matten en suikervrije frisdrank. Ik kan u verzekeren dat moeder de vrouw daar gek van wordt.’

Willa was totaal niet van plan uit te leggen hoe Tig in elkaar stak. ‘Dus hij noemde het Vineland in de hoop dat mensen er als fruitvliegen op af zouden komen?’

‘Zover ik weet zag kapitein Landis die druiven helemaal zitten. En geen volk dat ze zo goed teelt als de Italianen. Dus hij zette een Italiaanse krant op om de juiste figuren te trekken. De Petrofaccio’s kwamen uit Palermo. Mijn oma hield daarover een plakboek bij.’

Willa glimlachte. ‘Landis was dus een drinkebroer.’

‘Nee, mevrouw, dat was het gekke. In Vineland was alcohol helemaal verboden. Dat gold indertijd als een zeer belangrijke regel.’

Willa bemerkte gaten in zijn verhaal, maar misschien ging ze zich er nog eens in verdiepen voor een artikel: ‘Utopia’s uit de negentiende eeuw die naar de haaien zijn’. ‘Weet u zeker dat het hun garage is? Niet dat ik haar nodig heb.’ Ze lachte. ‘Tenzij u denkt dat we elders onderdak moeten zoeken.’

Tot haar ontsteltenis lachte hij niet. ‘Ze is van hen. Dat kan ik zien aan de hoek waarin ze staat en de plek achter op het perceel.’

Ze nam aan dat de burens dit niet wisten, want anders zou de garage wel vol liggen met resten van hun autokerkhof. Pete wierp nog even een blik op hun afbladderende bungalow. ‘Er is niks over van het originele bouwwerk. Zonde. Die oorspronkelijke huizen waren indertijd schoonheden. Net als dat van u.’

‘Behalve dat ze op weinig steun kon rekenen. Dat heeft volgens mij flink wat schoonheden in het verderf gestort.’

Pete keek haar aan, zichtbaar van mening dat je hierover geen grap-pen mocht maken.

‘Als het zonde is dat ze verdwijnen, moet dat van ons dan niet be-houden blijven? Kun je subsidie krijgen voor zoiets? Cultureel erf-goed?’

Hij trok zijn schouders op. ‘Onze fraaie stad is momenteel platzak.’

‘Ooit moet ze geld als water hebben gehad. Het klinkt alsof ze is gebouwd met het arbeidsethos van migranten en oud geld.’

‘Geld,’ zei meneer Petrofaccio terwijl hij over de overleden Fords en Chevrolets heen naar twee meisjes keek die door de kiezelsteeg wandel-wagentjes met daarin een peuter voortduwden en ondertussen in een zangerige Aziatische taal met elkaar spraken. ‘Waar blijft het?’

Willa had zich dezelfde vraag gesteld. Waar was het geld gebleven dat haar familie ooit had bezeten? Het geld in haar beroep en in dat van haar man, van de Europese economieën die onder druk stonden en van de rest van de wereld? Haar man was doctor in de internationale politi-cologie en haar zoon econoom, maar geen van beiden leek geïnteres-seerd in het raadsel dat haar niet losliet. Alsof het op hen niet van toe-passing was.

‘Dat zou wat zijn als de overheid met geld over de brug kwam,’ zei Pete, ‘want de gemiddelde inwoner hier heeft te weinig om van rond te komen. De tijd dat ze konden oppotten, is voorbij.’

Willa ademde diep uit. ‘Oké, ik had een veel simpeler gesprek ver-wacht dan dit. Als ik u goed begrijp, zegt u dat als we het huis niet slopen, we alleen lapmiddelen kunnen toepassen. Volgens mij kunnen we beter een nieuwe afspraak plannen met mijn man erbij.’

‘Prima.’ Pete gaf haar zijn kaartje en een meelevende hand. Willa wist nu al zeker dat haar sociabele man maatjes met hem zou worden. Zolang ze met Iano getrouwd was, had ze hem telefoonnummers zien uitwisselen met loodgieters en automonteurs. Hij was een Facebook-gebruiker van nature.

‘Ik vertel hem het slechte nieuws en daarna bellen we u over de vol-gende stap. Maar ik waarschuw u alvast dat mijn man ook met allerlei redenen komt waarom we het huis niet kunnen slopen, deels andere dan die van mij. Met ons tweeën kunnen we u het u behoorlijk moeilijk maken.’

Meneer Petrofaccio knikte. ‘Met alle respect, maar zoiets hoor ik continu. En dat helpt niet om een huis te repareren.’

Een rusteloos uur lang dwaalde Willa over de lege tweede verdieping om te bepalen welke kamer ze tot kantoor zou maken. Ze woonde hier inmiddels een maand, had het beneden redelijk op orde, maar de bovenste etage had ze met rust gelaten, los van het feit dat ze een vertrek had genomineerd voor de functie van opbergruimte. Daar had ze het ouderwetse bedje, de gebruikelijke troep, de kerstversiering en nauwelijks gebruikte sportuitrustingen opgeslagen en de dozen met de spullen van de kinderen die ze wilde bewaren, variërend van vingertekeningen van de crèche tot verfromfaaide wetenschapstoonstellingsposters van Tig en Zeke’s jaarboeken van de middelbare school met de namen van alle meisjes die hem te leuk voor woorden vonden.

Willa herinnerde zich de reden waarom de aannemer achter al deze spullen had moeten zijn. Om het leidingwerk op scheuren te controleren? Jezusmina, dat klonk als een slagaderaandoening. Ze was vooral geschokt geweest door de opgewekte toon waarop hij het slechte nieuws had gebracht. Precies zoals de laatste oncoloog van haar moeder.

Om haar paniek te verjagen, claimde ze het vertrek met uitzicht op de buitenwerkplaats van haar burea. Anderen zouden die aanblik liever vermijden, maar er viel een prachtig bladerrijk middaglicht tussen de takken van de enorme beuk door. En de hardhouten vloer lag er nog prima bij, afgezien van het grijze pad vol krassen dat de vier vertrekken op de verdieping met elkaar verbond. Ze herinnerde zich dat Zeke, Tig en een van hun inmiddels overleden honden elkaar achterna zaten over net zo’n circuit tussen de kamers. In welk huis was dat geweest? Boulder, dacht ze, want ze herinnerde zich dat ze door haar keukenraam bergen zag, flanken waarnaar ze had willen vluchten omdat ze in dat huis opgesloten had gezeten met twee peuters terwijl Iano zich vergeefs uitsloofde om voor het eerst een vaste aanstelling in de wacht te slepen.

De bovenste verdieping leek wel een oven. Alle ramen van het huis liepen van de vloer tot aan het plafond en tot nu toe was gebleken dat het merendeel niet open kon. Ze deelde zonder resultaat wat trappen uit aan een sponning en ging op de vloer zitten om een doos met haar boeken uit te pakken en die te sorteren. Daarna stopte ze ze boos weer

terug. Gezien de staat van het nest was het een belachelijk idee om zich hier te nestelen. Ze sloot haar ogen en leunde tegen de muur. Ze voelde het ritmische gebrom van Nicks zuurstofcompressor op de benedenverdieping. Mocht ze ooit al eens in alle eenzaamheid willen ontspannen, dan was daar wel het miasma van haar schoonvader en zijn levensondersteunende apparatuur dat zich door het huis verspreidde. Ze wou dat Iano thuiskwam. De colleges begonnen pas over enkele weken, maar op zijn nieuwe werk had hij nu al dringende verplichtingen in overvloed.

Bij het woord ‘kantoor’ trok er een scheut nostalgie door haar borst. Gegeven haar leeftijd en beroep – een journaliste van halverwege de vijftig – zou het heel goed kunnen dat ze nooit meer collega’s zou krijgen, nooit meer kantoorroddels zou horen of regelmatig de prikkel zou ervaren om geen joggingbroek aan te trekken. De resten van het werkzame leven waarvan ze zo plotseling afstand had moeten doen, riepen een fantoompijn in haar op. In haar laatste jaren bij het tijdschrift had ze vooral thuis gewerkt. Niettemin had de regelmatige rit naar het hoofdkantoor aan de rand van Washington DC zoveel levenskracht van haar gevegd dat ze jaloers was geworden op haar vrienden en vriendinnen die freelancer waren. Van die jaloezie werd Willa binnen een mum van tijd genezen. Nu zag ze in dat een kantoor haar status had gegeven. Haar hele carrière was met terugwerkende kracht door twijfel omgeven. Kon een lid van de beroepsbevolking op een dag wakker worden zonder beroep? Haar geestelijke gezondheid vereiste dat ze voorstellen voor artikelen op freelancebasis ging versturen en stap één was dat ze zich een kamer toe-eigende. Maar zelfs dat simpele project was aangetast door onheil.

Ze ging op de grond liggen en staarde naar de concentrische bruine vlekken op het plafond. Iano had voorgesteld ze weg te schilderen en er verder niet meer aan te denken, want zo was hij. Naar Willa’s idee was er een ernstiger probleem schuilgegaan achter de door de spanten gelekte bruine vloestof, ernstig genoeg om een aannemer in te schakelen. Misschien moest het dak opgeknapt worden, misschien zat er houtrot in de balken, maar het hele huis een ‘zootje’? De ontsteltenis hierover ervoer Willa als een persoonlijk falen. Alsof ze het onheil over zich af had geroepen omdat ze het niet had zien aankomen.

Ze dwong zichzelf om overeind te komen, liep naar beneden, maakte Dixie wakker uit haar dutje op het kleed in de hal, deed haar haar

riem om en spoorde haar aan tot een wandeling. Dixie had met behulp van dure hondenprozac haar levenslange angst voor autoritten overwonnen en de verhuizing vanuit Virginia overleefd, maar wilde de tijd die ze nog had doorbrengen met het wegslapen van de ontzetting. Willa onderkende de voordelen van dat plan.

‘Rustig aan,’ droeg ze haar op. Ondertussen vroeg ze zich af welk beeld Dixie’s oude ogen zich vormden van de stoepen in Vineland, overal stuk omdat de tegels werden opgetild door de wortelknobbels van enorme bomen. Elke straat bood dezelfde aanblik van eiken- en esdoornstammen, gerangschikt als de zuilen van het Parthenon. Het verhaal van de aannemer over een Utopia leek niet uit de lucht gegrepen, want deze bomen wezen erop dat ruim een eeuw geleden goed was nagedacht over de stadsinrichting. Ze liep voorbij het huis van de buren met zijn ruimhartige hoekperceel volgeplant met auto’s, ging op Sixth naar het zuiden en vorderde uiterst traag want Dixie inspecteerde elke boomstam. De hond deinsde ervoor terug om haar blaas te legen, maar snoof begerig het plaatselijke nieuws op, kennelijk in de veronderstelling dat er sinds de vorige keer iets was veranderd, net als de oudere Vinelanders die Willa in cafetariazities het weekblaadje van de stad zag doornemen.

Ze stak Landis Avenue over, de hoofdstraat die bizar weids was opgezet, minstens als een vierbaanssnelweg. Iano had diverse vermakelijke theorieën daarover geopperd, maar de waarheid bleek minder spectaculair: landbaron Landis had een weg met zijn naam laten aanleggen waarvan de omvang aansloot op die van zijn ego. Hij had hem evengoed met goud kunnen plaveien en zou zijn wegwijnende oord nu eens moeten zien. De hoofdstraat was dermate verlaten dat Willa er geen gevaar in zag om, voortsjokkend met haar inmiddels officieel blind verklaarde hond, op haar telefoon te kijken hoe laat het was.

Ze wilde Iano bellen om hem de nieuwste episode van hun rampspoed uit de doeken te doen zodat hij kon delen in haar gevoel dat ze aan het verdrinken was. Maar Iano zou inmiddels onderweg naar huis zijn en was een snel afgeleide chauffeur. Eigenlijk had ze haar moeder willen bellen met het slechte nieuws, meteen nadat ze het te horen had gekregen of zelfs halverwege, op het moment dat meneer Petrofaccio zijn neus snoot. Meteen na het opstaan, vlak voor ze ging slapen of als ze kapot was van een ruzie met Tig was het telkens haar moeder geweest die Willa had gerepareerd. Zo’n belangrijk persoon raakte je niet kwijt door de dood. Je raakte haar kwijt terwijl je verderleefde.

Willa en Dixie passeerden een lommerd, de sociale dienst, een Thais restaurant en de Number One Chinese Market waarna ze weer koerszetten naar het zuiden. Na vijf bladerrijke blokken met woonhuizen koos Dixie op de hoek van Eight en Quince eindelijk de voet van een esdoorn uit om tegenaan te piesen. De meeste huizen in dit deel van de straat dateerden uit ongeveer dezelfde jaren van het victoriaanse tijdperk als het hare, sommige in vervallen staat en twee stonden er te koop. En inderdaad bespeurde ze in twee achtertuinen een garageachtig bouwwerk met een identiek ontwerp, maar veranderd door het jarenlange verschillende gebruik: in het ene huisde een Honda sedan, het andere vormde met wanden vol oude kentekenplaten een mancave van epische omvang. Ze pijnigde even haar hersenen om zich het woord te herinneren en vond het: verordeningshuizen. Snel opgetrokken voorlopers van de zorgvuldig gebouwde herenhuizen die nu op het punt stonden in te storten.

Dixie waggelde naar huis en Willa volgde haar met het woord 'zootje' in haar borstbeen. Hoe konden twee hardwerkende mensen die alles goed hadden gedaan in hun leven als vijftigers min of meer aan de grond zitten? Ze was boos op Iano want ze koesterde een verdenking jegens hem waarvan ze wist dat die de toets der kritiek niet zou doorstaan. Zijn reeks mislukte pogingen om een vaste baan in de wacht te slepen? Die waren hem niet te verwijten. Flink wat academici besteedden hun hele carrière aan het in de ene na de andere stad najagen van een vaste aanstelling. Ze vormden een klasse van hoogopgeleide nomaden, voedden hun kinderen op terwijl ze hen in het ongewisse lieten over waar ze zouden opgroeien. Ja, in de ene na de andere tijdelijke behuizing met ouders die belachelijk lange dagen maakten. Ze deden hun huiswerk in een gang voor de deur van een faculteitsvergadering. Speelden tikkertje met de nakomelingen van natuurkundigen en kunsthistorici op het gazon van een of andere rector terwijl de volwassenen goedkope chablis achteroversloegen en kameraadschappelijk klaagden over hun faculteitshoofd. Iano had nu zonder klagen een docentenbaan aangenomen die een belediging was voor iemand met zijn staat van dienst. Omdat hij de laatste kostwinner van het gezin was, kon ze het hem eigenlijk niet kwalijk nemen dat hij niet in staat was om al rijdend een moeilijk telefoongesprek te voeren.

Eerder was dat nog geen probleem geweest. Omdat Willa altijd bij haar moeder had kunnen aankloppen, had ze Iano de vrijheid gegeven

om de grappige en aantrekkelijke van hen tweeën te zijn, degene die zich zelfs geen zorgen maakte over de dood of belastingaanslagen, die haar bloemen gaf die hij uit andermans tuin plukte, die een keer onderweg naar een officiële ontvangst door een lid van het college van bestuur haar pijnlijke schoenen uit het autoraam had gegooid. Ze kon niet van hem verwachten dat hij nu een ander persoon werd. Zij was degene die crises oploste, hij degene die ze vermeed. Huwelijken neigden ernaar te verkalken als aders en het hunne duurde al ruim dertig jaar. Vanavond zou hij thuiskomen als een vlag aangenaam weer, haar in de keuken een kus geven om zich daarna om te kleden. Een gesprek voor het avondeten zat er dan niet in.

Daardoor zou ze deze bom bij iedereen tegelijk moeten laten inslaan. Ze waren allemaal volwassen, kwamen er allemaal voor in aanmerking haar zorgen over het instortende huis te delen. De oude Nick met zijn zuurstoftank en rabiante minachting voor de welzijnsstaat was bij uitstek vatbaar voor de complicaties die dakloosheid met zich mee zou brengen. Daarentegen ontstak Tig misschien een vreugdevuur in de tuin om eromheen te dansen terwijl het stenen regende. Willa had vergeefs geprobeerd de morele opvattingen van haar dochter te achterhalen, maar de ineensstorting van een bestendig bouwwerk leek een vast onderdeel daarvan.

Willas verwachtingen van de avond verdampten toen ze water voor de spaghetti opzette. Zoals voorspeld had Iano haar een kus gegeven en was hij naar de slaapkamer verdwenen, maar nu dook hij weer in de keuken op met een verslagen uitdrukking op zijn gezicht en haar telefoon in de hand. Ze wilde zijn gewoonte om haar telefoontjes aan te nemen en haar berichten te beantwoorden altijd nog eens ter discussie stellen, maar dit was niet het juiste moment. Hij hield het apparaat vast alsof het verzengend heet was.

Ze kromp ineen. ‘Wat is er? Is het Zeke?’

Hij knikte, ondoorgrondelijk.

‘Is er iets met hem? Kom, Iano. Wat is er?’

Iano legde de telefoon op het aanrecht. Willa pakte hem trillend op. ‘Hallo?’

‘Mam, ik ben het.’

‘O Zeke, alle Jezus. Er is niets met je. Is er iets met de baby?’

Zeke snikte. Gesmoord. Een wanhoop die ze niet had verwacht bij haar evenwichtige zoon. Ze wachtte af zonder te beseffen dat ze haar adem inhield.

‘Met de baby is alles goed,’ zei hij uiteindelijk. ‘Het is Helene.’

‘Ach nee. Een probleem door de keizersnee? Zulke dingen gebeuren, schat. Moest ze terug naar het ziekenhuis?’

Iano keek haar bedroefd aan en schudde zijn hoofd. De huid onder zijn donkere kortgeknipte baard was angstaanjagend bleek. Zijn voorkennis schiep verwarring. Ze draaide hem haar rug toe en luisterde naar haar zoons zwijgen, naar hoe hij wilskracht verzamelde.

‘Helene is dood, mam. Overleden.’

‘Mijn god! Hoe is dat gebeurd?’

Zijn maat stilte duurde lang genoeg om Willa de kans te geven zich af te vragen of dat een ongepaste vraag was geweest. Haar geest takelde zichzelf toe als een verstrikte vogel.

‘Ze heeft pillen geslikt,’ zei hij na een poosje. ‘Zelfmoord.’

‘Je had toch geen pillen in huis? Toch niet met een baby?’

‘Hij krijgt de potjes natuurlijk nog niet open, mam.’

De uitbrander ontzuurde Willa, gaf hun weer vaste grond onder de voeten. ‘Heb je het alarmnummer gebeld?’

‘Vanzelfsprekend.’

‘Sorry, ik ben alleen maar... ik ben ontzettend geschrokken. Wanneer is het gebeurd?’

‘Hoe laat is het nu? Ik kwam rond kwart voor zes thuis. Ze is hier nog.’

‘Wie?’

‘Helene natuurlijk, mam. Ze is overleden in de slaapkamer. Ze heeft zo’n ding in haar mond. Een beademingsapparaat. Ze hebben geprobeerd haar te reanimeren, maar volgens mij was dat zinloos. Ze zeiden dat ze dat ding in haar mond moesten laten totdat de lijkschouwer rapport heeft opgemaakt. Ik kan dat niet aanzien, want het vervormt haar gezicht helemaal en ziet er heel pijnlijk uit. Een stom ding om me nu druk over te maken.’

‘Er is dus een ambulance gekomen. Zijn de broeders er nog steeds? Wat gaat er nu gebeuren?’

‘Ze zijn weer weg. Ze kregen een andere oproep. Een spoedgeval. Eerst moet de lijkschouwer komen en daarna het mortuarium om haar op te halen. De broeders hebben me hun nummer gegeven.’

‘Ach, schat. Ben je nu alleen in het appartement?’

‘Aldus is bij me.’

Mijn god, dacht ze. Die arme Aldus. Een paar weken oud en dan dit al.

‘Ik zit op de bank,’ zei Zeke, vermoedelijk alleen om iets te zeggen. ‘Hij ligt naast me te slapen. Ik denk dat het hem uitgeput heeft dat hij zo lang moest wachten op... Hij had ontzettende honger. En was heel bang, denk ik. Mijn god. Dit betekent dat hij nooit zijn moeder zal kennen. Wat doet dat met een mens?’

‘Volgens mij moet je alles nu rustig op je af laten komen en zorgen dat er iemand bij je is. Bel iemand na dit gesprek. Daarmee bedoel ik niet de lijkschouwer. Ik wil dat je een vriend vraagt om te komen. Jee-tje, die arme ouders van Helene. Hoe lang doen ze erover om naar Boston te komen?’

Ze schrok van het geluid dat hij maakte, een dierlijke kreun. Hij had nog niet aan de onmogelijke opgave gedacht van een telefoontje naar hen.

‘Zal ik ze voor je bellen?’

‘Ze kennen jou helemaal niet. Hoe zou jij het vinden om dit van een vreemde te horen?’

‘Goed, maar zorg alsjeblieft voor gezelschap. Je moet heel veel beslissingen nemen. Toen mama overleed, schrok ik van hoeveel praktische zaken onmiddellijk geregeld moesten worden. Heb je enig idee van... wat ze zou willen?’

Ze luisterde naar Zeke’s ademhaling die vastliep in een snik, als een haperende motor een nieuwe poging deed en weer vastliep. ‘Daarover spraken we nooit, mam,’ kon hij uitbrengen. ‘Onze gesprekken over de dood kwamen er steeds op neer dat ik haar zei dat ze het niet moest doen.’

‘Wat bedoel je?’ Ze draaide zich om, maar Iano was verdwenen. Ze liep naar de deuropening en wierp een blik in de eetkamer. Tig speelde backgammon met Nick zodat hij in afwachting van het avondeten geen driftbui zou krijgen. Zoals ze daar aan weerszijden van de tafel de strijd met elkaar aangingen, vormden ze een onmogelijk combinatie: de elfachtige Tig met haar sprietige dreadlocks en de kolossale Nick met de zuurstofslangetjes die zijn kaken tot een permanente grijns dwongen.

‘Vanochtend leek ze de normale Helene,’ zei Zeke. ‘Gisteren is ze met de baby op controle geweest en ze was opgelucht dat alles goed met

hem is. Dat hij aankomt. Vandaag wilde ze hem in de kinderwagen mee naar buiten nemen. We maakten er grappen over dat ze zonder handleiding er niet mee op pad kon.’

Willa verbaasde zich over hoe samenhangend hij klonk. Mensen gingen op allerlei manieren met noodsituaties om – ze had genoeg misdaden verslagen om dat te weten – maar uiteindelijk vielen ze allemaal terug op hun oude vertrouwde ik. Deze redelijke, intens verdrietige man die ze nu aan de lijn had, was het onder de bast verscholen blanke hout van haar zoon. Willa zag dat het water voor de pasta over begon te koken en draaide de pit uit. ‘Je zei dat als jullie over de dood spraken je haar steeds zei dat ze het niet moest doen. Wat bedoel je daarmee, Zeke?’

‘Ik heb haar vanmorgen niet eens een afscheidskus gegeven, mam. Ik bedoel: misschien wel, maar dan onbewust. Ik weet het niet eens meer. Dat is ontzettend triest.’

‘Bedoel je te zeggen dat ze al eens heeft bedreigd met zelfdoding?’

‘Ze had nooit met de antidepressiva mogen stoppen. Dat had ik haar moeten verbieden. Niemand had dat van haar mogen eisen.’

‘Maak jezelf nou geen verwijten. Jij had geen stem in of ze die medicijnen al dan niet moest nemen. Ze zullen wel gevaarlijk voor de baby zijn geweest. Wat slikte ze?’

‘Ze moest vooral van de paroxetine afblijven. Ze hebben haar volgens mij fluoxetine laten proberen. Dat weet ik niet meer precies. Nadat ze daarmee was gestopt, kreeg ze na het eerste trimester toestemming voor andere middelen, maar die werkten geen van alle. Ze was verlamd van angst over de eventuele kwalijke gevolgen daarvan. Op al die medicijnen staan zwarte kaders met waarschuwingen, mam. Ze stond zich niet toe om zwanger zulke middelen te slikken. Die waarschuwingen waren allemaal net zo erg als “Roken veroorzaakt kanker”.’

Willa voelde Helene gebukt gaan onder de problemen die ze zichzelf had moeten vergeven. De zwangerschapskwaaltjes, het gebrek aan fut. ‘Wat rot voor je. Je moet het heel moeilijk gehad hebben.’

‘Zij had het er duidelijk moeilijker mee.’

‘Ik neem zonder meer aan dat je nooit hebt gezegd dat ze met de antidepressiva moest stoppen.’

‘Misschien verwachtte ik te veel van haar. Zo ben ik nu eenmaal, mam. Als dingen mij makkelijk afgaan, denk ik dat ze anderen ook makkelijk afgaan. Misschien voelde ze zich schuldig.’

‘Ik weet zeker dat ze haar artsen om advies heeft gevraagd. Helene liet zich altijd goed informeren.’

‘Maar welke keuze had ze? Je kunt je niet voorstellen waar ze doorheen is gegaan. Elke dag van de zwangerschap was een hel. Ze kon het idee niet loslaten dat er iets mis was, dat de baby overleden of mismaakt was. Ze kende alle bijwerkingen van ssri’s tijdens de zwangerschap uit haar hoofd. Anencefalie. Dan wordt het kind zonder hersenen geboren. Gastroschisis. Een gat in de buik waardoor de ingewanden naar buiten komen. Ze kon zich alleen zo’n monster voorstellen. Ze wilde het gewoon niet.’

‘Wat zeg je nou? Natuurlijk wilde ze de baby wel.’ Willa had steeds aangenomen dat hij hem niet had gewild. Zeke, die als eenjarige al afscheid had genomen van zijn speelgoed en die zich ondanks het chaotische zwerversbestaan van zijn ouders tot een onwaarschijnlijk keurig kind had ontwikkeld, had zijn ordelijke leven niet graag laten verstoren door al het gedoe dat een ongeplande baby met zich meebracht. Willa kon zelfs niet geloven dat hij een keer de voorbehoedsmiddelen was vergeten. ‘Jongens zijn nu eenmaal jongens,’ had ze ooit gehoord, maar ze had alleen Zeke gekregen en die had altijd het juiste gedaan. Iano en zij hadden zich ervan kunnen weerhouden om voor abortus te pleiten, maar ze hadden deze zwangerschap beschouwd als iets wat hun zoon opgelegd kreeg, als hij al niet in een hinderlaag was gelokt. Samen hadden ze zich aan allerlei speculaties overgegeven, maar daarin was nooit een Helene voorgekomen die de baby simpelweg niet had gewild.

Ze probeerde zich een beeld te vormen van Zeke in zijn appartement. ‘Mijn god. Heb jij... haar gevonden?’

Tig dook op in de deuropening, met grote ogen, pijnlijk tender in haar slobberkleren, de corona van haar haar rechtop rond haar hoofd als in een groteske verbeelding van schrik. Ze moest het gesprek deels hebben opgevangen en las de rest op Willa’s gezicht.

Willla wees naar de pasta en de pot met saus en trok smekend haar wenkbrauwen op. Deze dochter willigde niet makkelijk een wens in. Willa rekende op protest toen ze zich van het fornuis verwijderde, maar Tig nam haar plek in en begon het eten klaar te maken.

‘Ja,’ zei Zeke. ‘Toen ik thuiskwam uit mijn werk huilde de baby zo hard dat hij er bijna in bleef. Ik schrok me wezenloos. Ik had geen idee hoe lang hij... Ik heb zijn luier verschoond, een flesje opgewarmd en hem dat gegeven. Ik dacht dat ze sliep. Al die maanden sliep ze talloze

uren per dag. Dus ik heb een uur lang wat aangerommeld in huis en haar ondertussen laten slapen. Jezus, mam. Stel dat ik eerder naar de slaapkamer was gegaan. Stel dat ik haar had kunnen redden.'

'Toen je thuiskwam, lag de baby al een tijd te huilen, dus toen was ze al dood. Doe dit jezelf alsjeblieft niet aan, schat. Je hebt voor je zoon gezorgd.'

Op het moment dat Willa deze woorden uitsprak, werd ze erdoor geraakt. Een vuistslag in haar buik die een geluid aan haar moest hebben ontlokt, want Tig draaide zich geschrokken om. Willa moest moeite doen om te blijven staan en niet op de grond ineem te zakken en haar knieën op te trekken naar haar borst terwijl ze Zeke's stem in haar oor wiegde. Haar plichtsgetrouwe, veelbelovende zoon zou nu elke dag voor een kind moeten zorgen, gevangen in de eenzaamheid van het eenouderschap. Als zuur naar haar keel welde woede over de dood van Helene in haar op. Hoe zinloos.

Tig keek haar aan en leek een petemoei uit een sprookje, de houten lepel als een toverstokje tussen haar vingers. Achter haar borrelde de pan. Willa sloot haar ogen en dwong zichzelf kalm tegen Zeke te zeggen: 'Ik kan er morgenochtend zijn.'